

● INOVACIJSKA IN RAZISKOVALNA DEJAVNOST V OBČINI

LETOS PRVA PRIZNANJA INOVATORJEM

Lani je izvršni odbor občinske raziskovalne skupnosti izvedel v proizvodnih delovnih organizacijah naše občine ankete o inovacijski in raziskovalni dejavnosti. V anketi je sodelovalo 14 delovnih organizacij in tozdrovne organizacije, ki ni iz naše občine. Rezultati ankete, ki naj bi bili v pomoč pri sestavljanju delovnih načrtov za naslednje srednjeročno obdobje, so — kolikor seveda držijo — presenetljivi.

Vedno smo namreč mislili, da inovacijske dejavnosti v naši občini pa tudi v Sloveniji nasploh, skorajda ni. Podatki iz ankete pa govore drugače. Prav vse anketirane delovne organizacije so navedle, da imajo srednjeročne načrte razvoja za obdobje 1975—1980. V anketi so našli le nekaj najpomembnejših nalog iz teh načrtov, na primer razne tehnološke izboljšave. Povsod imajo tudi organizirane razvojne službe, ki jih ponekod imenujejo razvojni sektor, drugje tehnično razvojni sektor ali tehnološka priprava proizvodnje. Število delavcev, ki delajo v razvojnih službah, je glede na skupno število zaposlenih najvišje v Teolu (10,5%), nato pa se vrstijo Indos (6,8%), Saturnus z 2,9% ter Kolinska in Julon z 2,2% odstotka. Večina v anketi sodelujočih podjetij ima tudi pravilnike o nagrajevanju delavcev — inovatorjev, vendar so ti največkrat sestavni deli pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov.

Na vprašanje, kako so nagrajeni inovatorji, je več delovnih organizacij odgovorilo, da v skladu s pravilnikom. Tak odgovor seveda ne pove ničesar. Delovne organizacije Kolinska, Izolirka, Slovenija ceste in Gradis

pa so kot način nagrajevanja navedle denarne spodbude, javno pohvalo in možnost študijskega izpopolnjevanja.

Nekoliko nenavaden je podatek, da večina delovnih organizacij ne ve, kolikšno število prijavljenih oziroma s patenti zaščitene izumov že imajo, ker o tem ni nikakršne evidence. Trdijo pa, da je število izboljšav precejšnje. V Papirnici Vevče imajo zabeleženih okoli 200, pri Gradisu 100, drugje pa precej manj. Tudi v Kolinski so uporabili vse predlagane izboljšave, vendar njihovega števila ne vedo. Na zadnjem mestu so Obloga — Slikoplastika, SGP Slovenija ceste, Perutnina in Protektor, kajti njihovi delavci doslej še niso predlagali nobene izboljšave.

Glede na rezultate ankete lahko ugotovimo, da si inovacijska dejavnost utira pot v naše delovne organizacije. Seveda, če ni to dokaj ugodno stanje le navidezno. Ob tem namreč lahko tudi pomislimo, da morda vsi odgovori, zapisani v anketi, v resnici držijo.

V okviru občinske raziskovalne skupnosti deluje tudi posebna sedemčlanska komisija za inovacije. Vsi njeni člani so tudi

sami inovatorji in so pripravljeni sodelovati pri razvijanju te dejavnosti v občini. Ob letošnjem občinskem prazniku bo močan-ska raziskovalna skupnost prvič podelila najboljšim inovatorjem priznanja, ki bodo obenem tudi spodbuda za nadaljnje delo.

D. J.

● Še ena združitev

23. januarja je bil uspešno opravljen referendum za združitev Slovenija ceste — Tehnike in Elektroobnove iz Polja. Odslej bo Elektroobnova kot temeljna organizacija v okviru delovne organizacije nosilka elektro dejavnosti. Tudi večino del bo dobivala v okviru delovne organizacije.

H. G.

Odlična kvaliteta naravnih črev je odvisna od marljivih ženskih rok

80 LET ČREVARSTVA V SLOVENIJI

O črevarski dejavnosti pravzaprav malo vemo. Morda se iz rane mladosti še spominjamo domačih kolin, pri katerih so čreva predstavljala važen sestavni del izdelave pečenic, krvavic idr. V spominu imamo morda še nevaležno delo: čiščenje oziroma pripravo črev in njih obdelavo s čebulo, da so izgubila svoj poseben vonj. Mimo teh opravil oziroma uporabne vrednosti črev pri kolinah pa običajno naše znanje že odpuje.

Organizirano črevarstvo pa je pred 80 leti že pričelo dobivati osnovne oblike svojega poslanstva. Takratni Ljubljanski župan dr. Ivan Hribar je 21. septembra 1900 izdal Josipu Bergmanu obrtni list za »trgovino s črevi in snaženje istih« v Ljubljani, Poljanska c. 95. Isti lastnik je leta 1912 prejel še dodatni obrtni list za »topljenje loja in prodajo istega«. Proizvodnja je bila kajpak majhna, odvisna od surovin, ki so bile pač tu in tam na voljo.

Po prvi svetovni vojni je črevarstvo zaživelo, saj je bila takrat dana možnost za nakup črev po vsej Jugoslaviji. Do druge svetovne vojne se je črevarstvo obrt razvilo do zavidljive količinske in kakovostne ravni. Kar 80% blaga pa je bilo prodanega po vsej Evropi. Domača potrošnja črev je bila majhna — kakršna je bila pač izdelava mesnin.

Med drugo svetovno vojno je bila količinska obdelava črev odvisna od minimalnega klanja. Obdobje omejene potrošnje mesa in drugih živil je trajalo še nekaj let po vojni. Po smrti Josipa Bergmana je podjetje l. 1945 prevzel sin Anton Bergman, ki je l. 1947 zasebno podjetje vključil v Mestno klavnico.

Leta 1952 je postala ČREVARNA samostojno podjetje in se postopoma razvijala. Vidno je spet zaživela tudi izvozna dejavnost. Pomembno je bilo leto 1972, ko je bil ustanovljen sodobno opremljen oddelek umetnih ovitkov, ki s svojim obsegom bistveno vpliva na skokovit razvoj podjetja.

Z razširjenim obsegom poslovanja, z obogateno vsebino specializirane proizvodnje in z znatno večjim prometom se je delovna organizacija uvrstila v sam vrh tovrstne dejavnosti v naši državi in se l. 1976 tudi poimenovala v INDOV — industrijo ovitkov p. o. export-import, Ljubljana, Poljanska c. 95.

25-letnico obstoja in dela je INDOV praznoval l. 1977 in tedaj prejel red dela s srebrnim vencem, s katerim ga je predsednik Tito odlikoval za posebne zasluge pri razvijanju samoupravnih in delovnih odnosov.

KAJ POMENI ČREVARSTVO IN DELOVNA ORGANIZACIJA INDOV DANES?

Črevarstvo pomeni množično organsko embalažo za mesne izdelke, brez katere si ne moremo predstavljati industrijske proizvodnje mesnih izdelkov. V grobem razvrščamo čreva v naravna in umetna. Naravna čreva pridobivamo po precej zahtevnih tehnoloških obdelavah cevastih organov klavnih živali. Pridobivanje umetnih ovitkov pa je v načelu čista kemijska proizvodnja, oziroma predelava organske celuloze z različnimi dodatki in obdelavami na principu velikoserijske industrijske proizvodnje. Podatek, da obstaja na vsem svetu le pet proizvajalcev teh ovitkov, je dovolj zgorev in daje predstavlo o gigantih te industrijsko zahtevne proizvodnje.

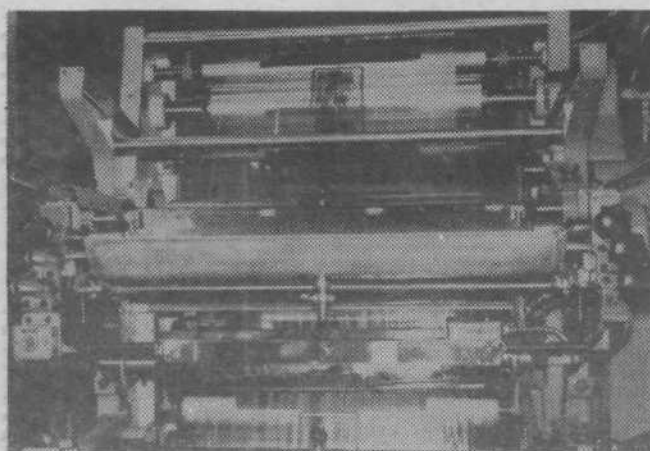
Mesna industrija uporablja naravna čreva pri izdelavi mesnin, kadar hoče dati izdelkom domač, raznolik izgled. Glede na različni kaliber in kvaliteto pa so manj uporabna pri industrijski predelavi, kjer imajo umetni ovitki znatne prednosti: ovitki so čvrstjši; vedno so enaki po kalibru in dolžini ne glede na količino; dajo se estetsko opremiti s tiskom; prožni so, nekateri so prepustni za vodo, zrak in maščobe, drugi pa so nepropustni ali polpropustni; vsebujejo manj mikrobov; korozijsko jih lahko uporabljamo na polavtomatskih in avtomatskih polnilnih linijah; preprosti so za skladičenje in transport; so brez vonja in okusa; so jedilni ali pa tudi ne; v večini imajo zelo dobre prekaljevalne lastnosti; lepo se lupijo ipd.

V INDOVU so predelavo naravnih črev usposobili na izvozno kvaliteto. S tradicijo in strokovno-poslovno obdelavo pa so uspeli osvojiti evropsko tržišče. Lani je bilo kar 25% proizvodnje vrednostno realizirane na tujem tržišču, s čimer so krili uvozne potrebe po umetnih ovitkih.

Trenutno je največji problem nabava naravnih črev iz klavnice. Motnje v preskrbi z mesom so pogojene tudi pri črevah. Če ni dovolj klanja ali če uvažamo in zmrzujemo izkoščeno meso, črev ni! Delovne prostore imajo posodobljene, delavci so v poprečju mlajši in usposobljeni. Zadnja leta so poslovali uspešno in če se bodo uredile še razmere v agroživilskem kompleksu, bodo tudi perspektive njih razvoja bolj smeje. Glede združevanja dela in sredstev pa že sodelujejo s KO-TO Ljubljana in pripravljajo vse potrebno za tesnejšo povezavo.

Tako predvidevajo, da bodo letos ojačali črevarstvo stroko v Sloveniji in jo z združenimi močmi, skupaj s KO-TO Ljubljana in mesno-predelovalno industrijo Slovenije postavili v novo srednjeročno plansko obdobje 1981—1985 z razširjenim razvojnim programom.

inž. JOŽE TAVŽELJ

Večbarvno tiskanje umetnih ovitkov

Delavci razred in drugi delovni ljudje vzpostavljajo nove proizvodne odnose v dolgoročnem boju zoper protisamoupravne sile, predvsem proti tehnokraciji in birokraciji. To terjajo večje angažiranje sindikatov za dosledno združevanje dela in sredstev in stalno izpopolnjevanje delitve dohodkov in osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela.

TITO (na XI. kongresu ZKJ)

● NAŠI DELOVNI LJUDJE IN OBČANI O SEBI IN O SVOJEM DELU

Od vajenca do mehanika in člana OK ZKS

V zadnjih mesecih se je v delovni organizaciji Slovenija ceste — Tehnika in ajenih tozdrovni zgodil marsikaj novega. Milan Ptičar, ki je bil sekretar OOKZ v tozdrovni Strojni obrati, zdaj pa je predlagan za sekretarja v novem tozdrovni Mehanizaciji, je imel v teh dneh mnogo dela. Integracijski procesi so namreč zahtevali precej priprav. Trindvajsetega januarja je bil referendum o združitvi tozdrov Strojni obrati in Mehanizaciji v novi tozdrovni Mehanizaciji z okoli tisoč zaposlenimi. Le nekaj dni kasneje pa je bil referendum o združitvi celotne delovne organizacije z Elektroobnovo.

Ob vseh teh nalogah je moral Milan Ptičar opravljati tudi svoje poklicno delo. Je delovodja v delavnici za servisna popravila in mesečne preventivne preglede vozil. Leta 1963 je kot vajenec prišel k Tehniki, se izučil za mehanika in tu ostal do danes. Obenem je tudi član delavskega sveta in predsednik družbenopolitičnega aktiva v tozdrovni delegaciji za zbor združenega dela, predsednik komisije za

ljudsko obrambo in družbeno samoznaščitno ter član občinske konference ZKS.

Biti sekretar je odgovorna naloga, kajti osnovna organizacija ZK v novem tozdrovni bo imela okoli sto članov. O delu OOKZ je Milan Ptičar povedal tole:

Če naj bo delo zveze komunistov v celoti uspešno, potem morajo zlasti dobro delati OOKZ v tozdrovih. V zadnjih mesecih, ko smo se pripravljali na integracijo, smo morali biti komunisti prisotni povsod.

O katerih zadevah pa ste v zadnjem času največ govorili na sestankih osnovne organizacije v tozdrovni Strojni obrati?

V začetku lanskega leta smo se spoprijemali predvsem z gospodarskimi težavami, kajti zaradi neugodnih vremenskih razmer, ki so onemogočale delo s stroji, smo imeli od polletja okoli dva milijona dinarjev izgube. Zato smo naredili stabilizacijski načrt, poiskali notranje rezerve, komunisti pa smo vseskozi spremljali uresničevanje tega načrta. Ob devetmesečnem obračunu smo že lahko ugotovili, da je naše poslovanje pozitivno.

Pričakujemo, da bo tak tudi končni obračun. Ob vsem tem pa smo se seveda ukvarjali tudi z integracijskimi procesi, z varnostnimi razmerami in z drugimi vsakodnevnimi nalogami.

Kakšne stabilizacijske ukrepe pripravljate za letos?

V januarju smo že imeli prvi sestanek OOKZ. Dogovorili smo se za referendum o novem delovnem urmiku, ki je del našega stabilizacijskega načrta. Delavci v gradbenih tozdrovih naj bi v zimskih mesecih, ko ni toliko dela, imeli za uro krajši delavnik, poleti pa bi delali uro več. Pripravljamo tudi stabilizacijski načrt za novoustanovljene tozdrove, tudi za tozdrovni

ženiring za strojogradnjo, ki ga nameravamo v kratkem ustanoviti. Sicer pa smo na vse to, kar je zapisano v resoluciji za letošnje leto, mislili pri nas že lani.

Postajate vse večja delovna organizacija, saj imate že osem tisoč zaposlenih. Kaj pričakujete od združitve?

Predvsem to, da bomo združeni laže opravljali delo v celoti. Ker pa bom v letošnjem letu verjetno tudi v prihodnje doma zidali manj kot doslej, se bomo še bolj usmerili na tuja gradbišča. Že zdaj dela okoli sedemsto naših delavcev v Iraku in NDR ter v nekaterih zahodnoevropskih državah. Delo zunaj naših meja pa nam prinaša tudi devize, ki jih nujno potrebujemo za uvoz strojne mehanizacije. Domača mehanizacija je namreč precej slabša od uvožene, pa tudi rezervnih delov za domače stroje, niti

Milan Ptičar

takrat, ko so še v garanciji, ni moč dobiti. O teh težavah bi se morali pomeniti tudi odgovorni na republiški ali zvezni ravni.

Milan Ptičar govori lepo slovensko, čeprav je njegov rojstni kraj Trnovec blizu Kumrovc. Pravi, da ni imel nikoli težave z jezikom. Celo nasprotno. V tretjem letniku poklicne šole je bil edini dijak v razredu, ki ni bil Slovenec, pa tudi edini, ki je imel slovensko prav dobro. Vsi drugi so imeli iz tega predmeta slabše ocene. Z voljo in z učenjem se torej da marsikaj narediti.

Besedilo in slika: DARJA JUVAN

● Nova oprema — čistejša Ljubljana

Delavci komunalnega podjetja Ljubljana — tozdrovni Komunalna oprema so prikazali proizvodni program za letošnje leto. V sodelovanju s TAMOM in Avtoocomercom Ljubljanski Komunalci že vrsto let izdelujejo posebna vozila, ki so nam v tako umazanem času, v katerem živimo, še kako potrebna, če hočemo imeti naša mesta vsaj malo čistejša. Največjo pozornost sta med številnimi gledalci zbudila smetarski avto »Sora«, ki smeti stlači, jih pa ne zmelje, kar omogoča nadaljnjo klasifikacijo smeti, in posebno vozilo za pometanje mestnih ulic, ki nastaja v sodelovanju z NDR.

Vsekakor lepi obeti, da bo Ljubljana z modernjšo mehanizacijo spet postala bela.

M. PIRJEVEC

